

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 153

van **ELISABETH MEULEMAN**

datum: 24 november 2021

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Abortussen bij schoolgaande meisjes - Verzekeren van anonimiteit

De wet voorziet erin dat een meisje vanaf de leeftijd van 12 jaar, indien zij wilsbekwaam is, een abortus kan laten uitvoeren: anoniem en zonder toestemming van de ouders. Zij kan naar het abortuscentrum gaan en zowel voor het eerste gesprek als voor de ingreep zelf een afwezigheidsattest van een arts krijgen, zodat zij gewettigd afwezig is op school. De huidige praktijk met Smartschool, maakt dit echter moeilijker. Sommige scholen hebben de gewoonte om de afwezigheidsattesten op te laden in Smartschool of per dag een overzicht te geven of de leerlinge al dan niet aanwezig was. Dat maakt dus dat de ouders kunnen zien dat hun kind met een doktersbriefje afwezig was en de leerlinge daar dus een verklaring voor moeten geven. Ofwel moet de leerlinge naar de directie stappen om te vragen of de school een uitzondering voor hen wil maken, en dus moet de leerlinge minstens aan de directie vertellen in wat voor een situatie zij zich bevindt. In beide situaties is privacy en anonimiteit dus niet gegarandeerd.

Het feit dat de anonimiteit van jongeren die kiezen voor abortus door het onderwijsbeleid in het gedrang komt, is echter niet helemaal nieuw. We merken al langer verwarring en onduidelijkheid in scholen wanneer het gaat om ambtsgeheim en meldplicht. Wanneer een jongere een leerkracht in vertrouwen neemt over een ongeplande zwangerschap, wordt dit vaak gemeld aan de directie, die zich op haar beurt verplicht voelt om dit te melden aan de ouders. Een situatie die zich niet voordoet wanneer de jongere in kwestie een CLB-medewerker (CLB: centra voor leerlingenbegeleiding) met beroepsgeheim had gecontacteerd. Dat zorgt voor erg lastige situaties.

Dat alles neemt natuurlijk niet weg dat onderwijspersoneel terecht bezorgd is over jongeren die ongepland zwanger worden of overwegen om alleen een abortus te laten uitvoeren, maar er is toch ook steeds een zorg voor hun eigen verantwoordelijkheid daarin of problemen met de ouders.

1. Hoe kijkt de minister aan tegen deze anonimiteitskwestie ten aanzien van Smartschool?
2. Zijn er andere digitale systemen die door scholen gebruikt worden en waar zich gelijkaardige conflicten voordoen?
3. Kan de minister ingrijpen zodat de anonimiteit niet op de helling wordt gezet door het gebruik van Smartschool?
4. Wat is de visie van de minister op de hierboven geschetste vaststelling dat leerkrachten en/of directieleden zich verplicht voelen om ongeplande zwangerschappen te melden bij de ouders, dit in contrast met CLB-medewerkers (die beroepsgeheim hebben)? Kan hij hierin de scholen instrueren en zo ja, hoe?

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

ANTWOORD

op vraag nr. 153 van 24 november 2021

van **ELISABETH MEULEMAN**

1. Smartschool biedt de scholen technische ondersteuning voor hun leerlingenadministratie. Het is nodig dat scholen aan- en afwezigheden van leerlingen correct registreren, met inbegrip van de verantwoording. Er moet immers controle zijn of afwezigheden reglementair zijn. Smartschool is gekoppeld met DISCIMUS van het Agentschap voor Onderwijsdiensten. Alle aan- en afwezigheidscodes (<https://www.agodi.be/registratie-afwezigheden-in-discimus-codes-geldig-vanaf-1-september-2019>) worden automatisch verstuurd naar de centrale onderwijsdiensten in Brussel. Smartschool biedt de ouders ook de mogelijkheid om de gegevens over hun minderjarige kinderen te bekijken. Ze hebben daar ook recht op. Ze zijn verantwoordelijk voor de regelmatige aanwezigheid van hun kinderen, zoals bepaald in de wet betreffende de leerplicht (29 juni 1983). Elke school kiest zelf welke informatie ze met de ouders wilt delen via Smartschool. Vroeger werden afwezigheden genoteerd in de schoolagenda.

Het conflict tussen de anonimiteit en het recht op informatie van de ouders is een complexe en gevoelige materie die zeer uitzonderlijk voorkomt. De fysieke integriteit van het kind speelt hier de belangrijkste factor. Dergelijke vragen kunnen niet algemeen beantwoord. Op basis van de concrete situatie moet er individueel gezocht worden naar een oplossing, in overleg met abortusspecialisten en lokale actoren.

2. Er zijn verschillende softwareleveranciers die de scholen technische ondersteuning bieden voor de leerlingenadministratie. Niet allemaal bieden ze ook rechtstreekse toegang voor de ouders. Er kunnen zich gelijkaardige conflicten voordoen, als de ouders niet op de hoogte zijn van een afwezigheid.
3. De scholen bepalen zelf hoe ze hun leerlingenadministratie organiseren en kiezen zelf voor een elektronisch product. De overheid overlegt met de softwareleveranciers enkel om ervoor te zorgen dat de gegevensuitwisseling met de overheid conform de onderwijsregelgeving is. Voor het overige blijft de overheid commercieel neutraal en mengt zich niet in de technische mogelijkheden van de elektronische producten of in de wensen van de scholen daaromtrent.
4. Het ambtsgeheim van schooldirecties en leraren betekent dat er enerzijds discretieplicht bestaat tegenover de personen die niet rechtstreeks met het onderwijsgebeuren van de betrokken leerling te maken hebben en anderzijds is er spreekplicht tegenover de directeur en de andere leraren binnen de school. Vanuit het ouderlijk gezag hebben ouders van minderjarige leerlingen recht op alle informatie die betrekking heeft op de opvoeding van hun kind(eren). Dit betekent dat leraren en schooldirecties nooit aan de leerling kunnen beloven om ontvangen informatie vertrouwelijk te houden. Indien een personeelslid van de school optreedt als de vertrouwenspersoon van de leerling binnen de jeugdhulp, valt het personeelslid wel onder de regels van het beroepsgeheim voor de informatie vernomen in die hoedanigheid.

Medewerkers van een centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) zijn gebonden aan het beroepsgeheim zoals omschreven in artikel 458 van het Strafwetboek. Dit betekent

dat vertrouwelijke informatie niet zomaar mag gedeeld worden. Onder bepaalde voorwaarden is het toegestaan informatie te delen met bvb. collega CLB-medewerkers, andere hulpverleners met beroepsgeheim... Ook CLB-medewerkers kunnen aan leerlingen geen absolute geheimhouding beloven. In sommige situaties hebben personen met beroepsgeheim spreekrecht en spreekplicht zoals de meldplicht bij besmettelijke ziekten, aangifterecht als de leerling slachtoffer is van een misdrijf die een groot gevaar inhouden voor de fysieke of psychische integriteit, zoals zedenfeiten, verkrachting en doodslag...

Scholen en CLB's moeten in het kader van leerlingenbegeleiding samenwerkingsafspraken maken, waaronder ook afspraken m.b.t. het uitwisselen van informatie over de leerling. Bij het doorgeven en het gebruiken van informatie gelden de regels inzake het ambts- en beroepsgeheim, de deontologie en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. De school kan en mag in het kader van leerlingenbegeleiding altijd beroep doen op het CLB, zelfs al wil de leerling dit niet. Het CLB heeft heel wat mogelijkheden om zowel de leerling en/of de school te adviseren, te ondersteunen en te begeleiden.

Een situatie waarbij initieel gevraagd wordt om de ouders niet te betrekken betekent in de praktijk niet dat het CLB niet zal proberen om samen met de leerling het belang van het betrekken van de context te bespreken. Het is inherent aan de werking van een abortuscentrum dat er geprobeerd wordt om samen met de patiënt te zoeken naar steunfiguren, de planning van de ingreep wordt doorgesproken - ook de eventuele afwezigheid op school - en er wordt informatie gegeven over waar men terecht kan voor hulp tijdens en na de zwangerschap. Finaal blijft het wel de patiënt die beslist.

Scholen en CLB's hebben eveneens de opdracht om hun samenwerking in de leerlingenbegeleiding te evalueren en bij te sturen waar nodig, ook als het gaat over aspecten m.b.t. ambtsgeheim versus beroepsgeheim, afwezigheden.